

Redacția:
Budapesta, VIII., József-körút 18.

Apare în fiecare duminică

Un număr singuratic
6 fileri.

Organul partidei socialdemocrate din Ungaria

Foaie pentru poporul muncitor român din Ungaria

ADEVÉRUL

(GLASUL POPORULUI)

Administrația
Budapesta, VIII., József-körút 18.

ABONAMENTUL:

Pe 1 an 3 coroane 20 fileri
Pe 1/2 an 1 coroană 60 fileri
Pe 1/4 an 80 fileri
Pe 1 lună 30 fileri

„Noi vrem pământ“.

În foisoara „Adevărului“ de față publicăm poesia marelui poet român *Coșbuc*: „Noi vrem pământ“. Este o poezie scrisă cu zece ani înainte de asta, dar dintre frații noștri puținii o vor cunoaște. Cetiți-o cu luare aminte și veți simți, că fiecare literă din poezia aceea, pare a fi ruptă din inimile noastre.

Noi lucrăm pământul și nu-l putem numi de al nost. Niște bogătanii ocupă pământul pentru care lucrăm noi. Dar' a sosit vremea, ca să nu mai răbdăm stările acestea:
— Noi vrem pământ!

Nu voim împărțirea pământurilor. Dar' pretindem, ca fiecare să aibă atât pentru cât lucră.

Pân'acum cu vorbe frumoase am încercat să ne căpătăm drepturile. Dar' nu le-am căpătat.

Am putea recăștiga toate cu *puterea noastră*. Dar noi nu ne batem.

Dar' ne *organisăm*. Punem umăr la umăr. Urmăm porunca marelui *Marx*, care a zis: **Muncitorii din lumea întreagă, uniți-vă!**

Da, noi muncitorii ne unim. Și când toți vom fi laolaltă, atunci vom striga:

— Noi vrem pământ!

La muncă fraților!

Uniți-vă în toate părțile sub steagul roșu al socialdemocrației internaționale, ca cu puteri unite să putem recăștiga drepturile noastre.

stre răpitate de oameni lacomi și de tirani.

Când toți vom fi sub un steag, puternicii vom fi și vom putea stiga cu haznă:

— *Noi vrem pământ!*

Dați vot poporului!

În toată Ungaria par'că s'au trezit poporul, par'că acuma șterge pleoapele ochilor și căutând în jur vede că e strâns în fere, vede că zace în sclăvie, vede că a dormit veacul, care ar fi trebuit să fie veacul deșteptării, veacul desvoltării.

Ca omul acela, care a dormit somn greu și visând, că vrea să-l omoară cineva ori că-i sugere sângerile ceva, se deșteaptă.

Așa e poporul nostru. Caută prin jurul său să vadă, de unde vine și ce e cauza, că e sêrac, că pentru-ace flămânzește muncitorul?

Și văzând că și poruncitorii săi sunt oameni, ca densusul, își pune întrebarea, pentru-ce trebuie să fie om sclavul (rob) omului?

Pentru-ce are unul drept de a stăpâni asupra milioanei? Pentru-ce trebuie să flămânzească milioane, până-când unul să îmbată în fericire?

Pentru-ce grâul, care e după munca și sudoarea plugarilor, se strînge în magazinele celer avuți?

Lucrat-au oare aceia mai mult, ca el? Nu.

Să trezesc proletarii și ved ei, că acela care poartă opincă, care în haine negre lucrează în fabrici, sau cu mintea prin cântălărie, nu au drepturi. numai datorință.

Ce să facă? Caută unde este tabăra aceea, care luptă pentru drepturile popoarelor. Și se convinge, că una este numai, care cu adevăr luptă și aceea este *socialdemocrația internațională*, care în punctul prim pretinde ca să ni-se deee *votul universal egal și direct pentru toți supușii Ungariei cărî au trecut de 20 ani, fără deosebire de religie și de sex.*

Votul este un drept personal cu care s'a născut omul și n'are drept nime să-l fure dela el.

Dar' totuși l'au furat și cei cari n'au astăzi acest drept, sunt apesați.

Dreptul acesta numai așa ni-l vom recăștiga, dacă vom pune umăr la umăr și vom lupta pentru ea toți cu o voință.

Stăpânitorii țin tare frânele în mâni și noi trebuie să luptăm fără odichnă să ne organisăm. Dar' mai nainte trebuie să învățăm noi și să învățăm și pe alții, cari sunt mai puțin învățați căci fără de învățatură nu o să ajungem departe. Trebuie să ne strângem în cete mari să luptăm cu însuflețire pentru viitor cu credința aceea, că și eu vreau să gust din producțiunea pomului celui-ce eu l'am sădit sau eu l'am oltuit.

Și chiar din privința economică e lipsă de vot.

Trebuie să vă întruniți sub steagul nostru, să luptați cu noi alături pentru voi și pentru noi.

Dacă așa vom face, va vedea stăpânirea că noi suntem tari, va tremura de opincă și îi va da dreptul celui-ce atâtea lacrimi a vărsat în jugul iobăgiei.

Nainte cu însuflețire!

Nu fie odichna pân'ce drepturi n'om avea!!

(P)

Noi vrem pământ.

De *George Coșbuc*.

I.

Flămând și gol, făr'adăpost,
Mi-ai pus pe umeri cât-ai vrut
Și m'ai scuipat, și m'ai bătut
Și câne eu ți-am fost!
Ciocoiu pribeag, adus de vânt,
De ai cu ladul legământ
Să-ți fim tot câni, lovește 'n noi!
Răbdăm poveri, răbdăm nevoi
Și ham de cai și jug de boi:
Dar vrem pământ.

II.

O coaje de mălaiu de ieri
De-o vezi la noi tu ne-o apuci,
Băieții tu 'n răsboiu ni-i duci,
Pe fete ni-le ceri.
Înjuri ce-avem noi drag și sfânt;
Nici milă n'ai, nici crezământ!
Flămânzi copiii-'n drum ne mor
Și ne sfârșim de mila lor —
Dar' toate le-am trăi ușor
De-ar fi pământ.

III.

De-avem un cimiter în sat
Ni-l faceți lan, noi boi în jug,
Și-'n urma lacomului plug
Jes oase, și-i păcat!
Sunt oase dintr'al nostru os,
Dar' ce vă pasă! Voi ne-ați scos
Din case, golf în ger și vânt,
Ne-ați scos și morții din mormânt —
O! pentru morți și-al lor prinos
Noi vrem pământ!

IV.

Și-am vrea și noi, și noi să știm
Că ne-or sta oasele 'ntr'un loc,
Că nu-și vor bate-ai vostri joc
De noi, dacă murim.

Orfani și cei-ce dragi ne sunt
Ei ar vrea să plângă pe-un mormânt
Ei n'or ști în care șanț zăcem,
Căci nici pentr'un mormânt n'avem
Pământ, — și noi creștini suntem!
Și vrem pământ.

V.

N'avem nici vreme de 'nchinat,
Căci vremea ni-e în mâni la voi,
Avem un suflet încă-'n noi,
Și par'că l'a-ți uitat!

Ați pus cu toții jurământ
Să n'avem drepturi și cuvânt,
Bătăi și chinuri, când țipăm,
Obezi și lanț când ne mișcăm,
Și plumb, când istoviți strigăm,
Că vrem pământ!

VI.

N'avem puteri și chip de-acum
Că mai trăim cerșind mereu,
Că prea ne schingiuiesc, cum vreau
Stăpâni luați din drum!
Să nu dea D-zeu cel sfânt,
Să vrem noi sânge, nu pământ!
Când nu vom mai putea răbda,
Când foamea ne va răscula,
Hristoși să fiți, nu veți scăpa
Nici în mormânt!

VII.

Voi ce-aveți îngropat aici?
Voi grâu? Dar' noi strămoși și tați,
Noi mame și surori și frați!
In lături, venetici!
Pământul nostru-l scump și sfânt,
Că el ni-e leagăn și mormânt:
Cu sânge cald l'am apêrat,
Și câte ape l'au udat
Sunt numai lacrimi ce-am vărsat
Noi vrem pământ.

Răspândiți „Adevărul“ în toate părțile! Tot felul de scrisori, întrebări și cereri sunt de a se adresa: „Adevărul“, Budapesta, VIII., József-körut 18 sz.

ȘTIINȚĂ.

Socialismul și revoluția.

Scrisă de Vandervelde, conducătorul socialiștilor din Belgia.

«Ce-i scopul socialismului? Cred, că răspunsul se poate da dintr'una. Chemarea socialismului este schimbarea societății capitaliste într'o astfel de societate, în care proprietatea se face avuție comună spre scopul producției comune și numai acelea obiecte rămân în proprietate privată, cari sunt de lipsă spre scopuri personale. Aceste le vreau socialiștii din lumea întreagă.

Ce se ține de aceea întrebare, că oare socialiștii își pot ajunge scopurile fără revoluție, aceea depinde mai mult de dușmani, ca de socialiști.

Să poate închipui și ar fi de dorit, ca schimbarea capitalismului într'un regim socialist să se întâmple fără ciocniri. Dar când vedem, că numai orbia clasei domnitoare cauzază mișcările revoluționare, și când știm, că nu-i greață a versa sânge spre apărarea unui privilegiu, ca *votul universal*, care este cu mult mai puțin ponderos, ca bunăoară privilegiul *proprietății private*, într'astfel de împrejurări ne vine greu de a crede, că schimbările sociale în cele mai multe țări se vor întâmpla cu pace și nu cu revoluție, ca bună-oară *eliberarea iobăgiei în patruzeci-și-opt*.

De altcum revoluția socialistă nu s'a început de mult? Oare revoluția din patruzeci-și-opt, n'a fost revoluție socialistă? Ori-cum stă treaba, partidele socialiste plănuesc să se folosească de toate armele legale, ca cu ajutorul acestora să ajute la victorie din vreme în vreme fragmentele revoluționare, cari toate laolaltă fac *revoluția socialistă*.

Și ca mișcarea noastră, uneltele căreia sunt legale, iar scopurile sunt revoluționare, să-și poată ajunge scopurile, este de lipsă, ca partidele socialiste nu numai cu vorba să lupte, ci și cu fapte. De sine se înțelege, că nu numai burgioazia (clasa bogată) o ținem de singura masă reacționară (dușmănoasă).

Dar nu-i permis, ca socialiștii să fie intransigenți și să nu stee de vorbă cu un partid străin. După părerea mea partidul socialist fără sfială se poate uni cu ori-care partid la o luptă pentru un scop hotărît comun.

Să înțelege partidul socialist nu se poate lega, ci trebuie să-și conserveze libertatea deplină. Socialiștii luptă pentru fericirea tuturor oamenilor, burgioazia luptă numai pentru înaintarea lor, așadară aceia nici-odată nu vor ajuta pe socialiști în momente grave.

Noi socialiștii prin pace vom lupta spre dărîmarea societății putrede de astăzi. Și dacă cândva totuși se va isca ceva revoluție de bunăsamă clasa domnitoare va purta vina.

Să trăiască revoluția socialistă!

Cerere. Ori-ce se întâmplă cu frații noștri dacă li-se face ceva nedreptate sau au ceva plângere, binevoiască a ne scrie noauă, ca să le putem scrie în foaie. Ceea-ce odată vine scris în „Adevărul“, a doua-oară nu se mai întâmplă.

RĂVAȘ.

PROLETAR

De Ada Negri.

Tradusă de A. Vlahuță.

Înalt, vinjos, brun, cu cămașa ruptă
Cu umeri lași, puternici,
De lucrător fierar ca de soldat,
Încât deschise ușa cu sfială,
Era un proletar.

„Cer să muncesc, sînt sănătos, puternic,
Și duc la osteneală,
Am două mâini de fier. Viu de departe,
Și s două luni de când la ori-ce ușa
Bat și mă rog zadarnic.“

Cine-i răspuse — nu-mi aduc aminte,
A fost un nu scurt, rece,
Ca de un junghiu se 'ntunecă la față,
Și glasul-i stîns de-abia putu să 'ngâne,
Parcă 'necat de lacrimi:

Te rog, pe tot ce ai mai sfînt pe lume,
Nu mă lăsa să plec.
E 'ngrozitor să ți-se 'nchidă ușa
Cînd ești flămînd. Te rog, în scumpul meu nume
Al celor duși din lume!

Indură-te. De crezi în cel de sus,
Nu mă lăsa să plec.
Și eu am dreptul să muncesc. Cer muncă.
E un păcat să lași pe-un om pierzării,
Cînd crezi în cel de sus!

Cine-i răspuse — nu-mi aduc aminte,
A fost un nu încet spus.
Să clătină o clipă pe picioare.
Apoi plecă, tăcut, cătînd în jos,
De-abia pășind, în silă.
Induioșeată-l urmări cu ochii

Să depărta sărmanul.
Cu pași înceți, în calea-i aspră, tristă,
Flămînd, pierdut, sub raza 'nfiertîntată
A soarelui de Iunie.

El dispăru, — dar, ca prin vis urmîndu-l,
Văzu cum pribegeste,
Pierdută forță, — braț disprețuit;
Și înainte, nainte palid,
Pribeg, rob al durerii.

Prin sate, prin orașe, pe la fabrici,
Cersîndu-și loc la muncă,
Purtându-și forța, foamea pretutîndei,
În deșert! . . . ș'apoi căzînd de trudă,
Învins, chemîndu-și moartea.

Plîngînd, imi îngropaî în palme fața.
Și 'ncet șoptînd: iertare, —
Simții a veacurilor rătăcire
Și remușcarea lumii și rușinea
Greu apăsîndu-mi pieptul.

Jidovii, Russu-Șirianu și gheșeftul.

Jidovii sunt un popor răspîndit în lumea întreagă, Russu-Șirianu este redactor în Arad, iar gheșeftul este un lucru ivit, pe care mamonul Belzebug l'a adus între oameni. Și oare de ce au venit aceștia trei lângă olaltă?
Iată răspunsul:

Russu-Șirianu totdeauna injură pe jidanii gheșeftari, iar dumnealui trăește din gheșeftul cel mai murdar.

Iată o pildă! Într'un număr din foaia gheșeftarilor din Arad cetim următoarele:

„Foc în Curtici. Din Curtici ni-se telefonează, că erî, Duminecă dimineața, nu se știe încă hotărît din ce cauză s'a aprins un stog de grâu pe câmp. Focul s'a lăjit

înt'o clipă, mistuind tot grăul locuitorilor Petru Dărăbuș, Vasilie Dan, Dănilă Urs și Vasilie și Pavel Morar. Paguba se urcă la mai multe mii, și ce e mai trist: nu-i cine să le restituie sărmanilor români paguba îndurată căci precăt știm, nici unul dintre acești țărani nu și-a asigurat grăul.

Cu acest prilej nu putem întă-lăsa să îndemnăm pe țărani noștri de pretutîndei să-și asigure grănele în contra focului ca în caz de nenorocire să nu-și piardă to-rodul unui an de muncă. Îi îndemnăm să se adreseze în rîndul întăiu la banca românească de asigurare „Transilvania“ în Arad, care asigură pe lângă premii foarte mici“.

Din asta știm, că în Curtici un foc mare a mistuit recolta mai multor oameni sărăci. Asta-i o întâmplare foarte tristă și nouă ne vine să lăcrimăm. Și cu noi va lăcrima fiecare om cinstit.

Dar Russu-Șirianu nu plînge. El își arată ghiarele și îndeamnă pe oamenii sărăci să-și asigure recolta la banca „Transilvania“. Prin asta vrea să-și arete inima bună. Dar' noi vom întoarce inima aceea pe dos și iată ce vom ceti în ea:

Eu Russu-Șirianu, știu foarte bine, că cine odată își dă banii în „TRANSYLVANIA“ acela o nebunit, căci numai proștii își aruncă banii în Dunăre.

Da, Russu-Șirianu știe foarte bine, că toate foile românești și ungurești au arătat lururile urite, ce s'au petrecut la „Transilvania“ și totuși dă sfatul Românilor, ca să-și arunce banii acolo.

Noa, vedeți, asta-i binevoitorul cel vestit al Românilor. Și un gheșeftar de asta își bate peptul, că cine-i el și zice, că socialiștii înșală lumea.

Dar spună Russu-Șirianu el cât a căpătat dela „Transilvania“ pentru sfatul, ce l'a dat Curticienilor?

Ar fi bine, dacă d-nul gheșeftar ar împărți plata aceea cu oamenii nenorociți din Curtici.

Popa, părintele cătanelor.

Frații români din Ciuciu is oameni luminași. Ei nu umple sacul popii lor și așa părintele nu-și prea adună averi. Dar' părintele n'a fost îndestulit cu câștigul lui modest, ci a vrut să-și adune avere uitînd, că Domnul a zis: „Nu aduna averi pe pămînt, că le mîncă molii și rujina.“

Nefiind destul, cât câștiga popa dela eclejje, își făcea câștig și din aceea, că dădea atestate false ficiilor, ca să nu fie asentași. Și câștiga mult pe calea asta. Dar' a pățit-o părintele.

Cineva l'a dat în judecață și gendarmii l'au deținut. Acuma va învăța părintele, că nu-i bine dacă cineva se arată sfânt și acasă face contract cu mamonul.

Adunarea proprietarilor de vii?

Azi-măne vom ajunge acolo, că nu lucrăcrătorii se vor plînge, că-i greu traiul, ci domni, capitaliștii. Așa spre pildă Dumineca trecută, proprietarii mari de vii au ținut adunare mare în Orade, unde s'au sfătuit despre necazurile lor. Bine, bine! Știm noi, că cine are vii, acela nu-i mîntuit de necaz. Dar' noi știm bine și aceea, că la adunări de acestea nu proprietarii mici vorbesc, ci cei cu mii de holde se plîng, ca să mai poată aduna câteva holduțe. De altcum domni din Orade au hotărît, că vor mici

plata lucrătorilor de vii. Adecă domnii aceștia și-au arătat ghiarele.

Vai de ei! Ei de aceea sărăcesc, pentru-că plătesc 30 de creșari pe zi? Apoi nici noi nu vom tăcea domnilor!

Apostolii.

Ducați o luptă mare. Voim să mântuim clasele monitoare de apăsători. Luptăm luptă cencenă cu dușmani puternici. Capitaliștii și dușmanii noștri, cari le fac toate, ca să opriască lupta, ce am pornit în contra lor. Ei își slăbi să ne opriască, așadară chiamă într'ajutor autoritățile. Iar acestea fără sfială se dau în slujba capitalului și tot într'una ne acată în grumaz pîre și alte neplăceri. Așa o pățesc și frații însuflețiți din Arad, cari zi de zi samănă sēmēnța productivă a socialdemocrației mântuitoare. După-cum aflăm procuratura din Arad a împrorocuat pe frații deacolo: Petru *Ponta*, Mihaiu *Engels* și Anton *Ortner*, pentru-că au agitat în contra clasei de mai sus. Agitarea asta s'ar fi întemplat la o adunare din Szápárliget, unde *Ponta* între altele ar fi zis și vorbele acestea.

— Fiecare funcționar este dușmanul poporului.

Engels ar fi zis, că și el subscrie, ce *Ponta* a vorbit. Iar păcătul lui *Ortner* este, că a rostit următoarele cuvinte despre cătane:

— Ofițerii sunt nesce oameni de nimica, cari desprețuesc oamenii cinstiți.

Asta o fost agitarea cea mare. Vom vedea, ce va zice judecata.

Pașa în Élesd.

Cetim în „*Népszava*“: Pașa mare (solgăbirăul) din Élesd a interzis adunarea fraților, zicēnd, că a mai fost adunare socialistă în comună și de adunarea asta se teme, că va agita fără cauză poporul „prost“. Afară de aceea în cercul lui și așa se țin adunări mai în fiecare Duminecă și solgăbirăii nu vreau să-și strice Duminecele pentru socialiști.

Auzi vorbă!

Dar' cin' drac chiamă pe solgăbirăii la adunări? Poftescă rămână acasă. Ținem noi adunări și fără solgăbirăii. Și dacă solgăbirăii nu cinstesc și Dumineca dreptul de adunare a cetățenilor, atunci îi vom învăța noi pe marele domn fisolgăbirău.

Soartea Românilor.

În numărul trecut am comunicat, că nici în România nu-i mai bună soartea țărâniei. Dar', durere, acolo frații nu se ajută așa, că se organizează, ci fac revoluții și omoară pe mai marii lor. Acuma iar cetim în „Universul“ despre o revoluție nouă.

Universul scrie:

„Să svonește că în comuna Uda din județul nostru, a izbucnit o mare răscoală a țărânilor, contra negustorilor cari au venit în bălcu (têrg) și autorităților din cauza unor înțelegeri. Să zice că ar fi un soldat și un negustor morți; sub-prefectul a fost rău bătut, precum și mulți negustori.“

Guvernul român firește nu-i place, ca lumea să știe despre lucrurile acestea și de aceea și telegrama „Universului“ a oprit-o mai întâiu la postă. Lumea însă are veste despre lucrurile, ce se petrec și se tot înmulțesc aceea, cari doresc libertate, egalitate și înțietate.

Pentru votul universal.

Partida noastră a ținut Dumineca trecută 27 de adunări în țara întregă și în tot locul s'a hotărît a duce lupta fără sfârșit în interesul *votului universal* (drept de alegere). Partida a voit să țină 33 de adunări, dar' șase măgari de solgăbirăii n'au permis adunările. Însă în cele 27 de locuri frații erau cu miile și au arătat înaintea țerei întregi, că dacă partidul socialdemocrat vrea ceva, pentru aceea știe să lupte și nu se teme de nici o putere în lume. Adunările s'au ținut în următoarele locuri:

Arad. Au fost de față peste 10 mii de frați. Mai întâi fratele *Veis* a vorbit ungurește, după el a vorbit *Mihaiu Engels* nemțește și fratele *Ponta* a ținut cătră români o vorbire înflăcărată despre dreptul de alegere. În *Segedin* a vorbit prietinel *Des. Bokani*, în *Kecskemét* fratele *Ladislau Ciani*, în *Miskolcz*, *Adalbert Fülöp* a vorbit despre votul universal. În *Sátmar* s'a vorbit și românește. În *Baje* a vorbit fratele *Ladislau Lerner*, după el s'a urcat pe tribună *Andrei Bányás*, *popa eatolic de acolo și a zis, că el în toate ține cu socialdemocrației*. În *Erzsébetfalva* a vorbit fratele *Leimeter*. În *Ujpest* fratele *Batori*, în *Pécs* (Cinci biserici) frații *Sicora* și *Sabo* și în *Kispest*, fratele *locsák* a ținut o vorbire înflăcărată despre scopurile partidului socialdemocrat. Strigătele de „să trăiască“ nu mai aveau capăt și prim-măgariul (prim-pretorele) de acolo așa s'a spăriat, încât a dat poruncă, ca gendarmii să meargă cu sulilele între frați. Dar frații s'au dus care încătrău cu pace.

Afară de aceste s'au mai ținut multe adunări, despre cari pân'acuma n'a venit înștiințare. Partidul va ținea adunări și printre români. Firește așteaptă, ca frații să ceară adunări dela partid.

Omul și cănele.

Noi, muncitori apesași știm foarte bine, că domni nu țin la un muncitor, nici ca la un căne. În București o doamnă bogată a și arătat-o asta. *Murind, a lăsat după sine o avere mare. Dar să fiu creaua căneva, că averea a lăsat-o spre scopuri nobile, ci a lăsat, ca din banii ei să se zidească un spital pentru — căni.*

Iată de altcum știrea: În București o doamnă cu numele *Frosa Golescu*, care trăia de mulți ani la Paris, a încetat de curēnd din viață, lăsându-și averea de vre-o 70—80,000 lei prin testament Academiei române din București, cu condițiunea, să dea unei surori suma de 12,000 lei, și unei doamne din București alte 12,000 lei, ear' restul adecă partea mai mare de 56.000 lei să-1 dea în camete până ajunge la o sumă potrivită, din care să se poată ridica în București un spital mare pentru — căni.

Doamnei *Golescu*, ca la toți boerii și aristocrații i-s'a topit inima pentru soartea — cănilor, și nu a oamenilor.

Va să zică prin asta putem vedea fraților că ce am ajuns noi muncitorii în veacul al XX-lea, pentru căni au ajuns bocătani cel mari ca să facă spitale, ca să-1 îngrijească mai bine ca pe un om.

Pe când sunt destul cerșetori și oameni săraci cu familie mare și nau cu ce să trăiască, caută după lucru, și nu găsesc, și biata familie mănca odată în zi și atunci nu se

satură, căci dacă muncitorul capătă la vre-un boer de lucru așa îl plătește, încât pentru el nu destul dar încă și pentru familia.

Așadară, dacă dna *Frosa Golescu* nu s'a gândit înainte de moarte ca să lase aceea avere pentru sărăcime și a lăsat-o pentru înființarea unui spital de căni, și noi dorim, ca în acel spital numai căni cu 2 picioare să ajungă să-1 ia hazna și nu de acei cu patru.

CRONICA.

Foc. Duminecă în 16 August noaptea s'a aprins șura lui *Ioan Pipu jun. die Herman* (com. Brașov). Dela șura aceasta s'a lătit focul la șurele vecinilor, arđend 7 șuri. Bieții poporeni au rămas lipiți pământului, căci șurele erau îndesate cu bucate. Poporeni năpăstuiți sunt: *Aron Popovici*, *Achim Toma jun.*, *George Goicea inv.*, *Achim Toma sen.*, *George Bêtrănu* și *Ion Crivêț*. *Paguba* se urcă la 20.000 c.

Încercare de sinucidere. Din Visag ni-se scrie: Un soldat cu numele *Bacsilla* s'a împușcat din cauză, că mergēnd fără concediu pe 2 zile acasă, a fost amenințat cu închisoare. Neurmând moartea a fost transportat în spital la Timișoara.

Crima unui sergent. În 21 August au fost chemați la reg. 1 de honvezi din Budapesta 12 soldați din rezerva întregitoare la deprindere de arme. Aceștia s'au înțeles cu sergentul major de cancelarie (manipulant) *Leopold Hirsch*, cum ar putea să scape de miliție. *Hirsch* le-a promis, că dacă îi dă fiecare câte 120 coroane, îi scapă. Chiar erau să fie concediați alți 12 rezerviști vechi. Sergentul nostru a rupt lista celor în adevăr concediați și a făcut altă listă, pe care a scris numele celor 12 noi veniți, ear sub ea a falsificat subscrierea căpitanului. A doua zi rezerviștii cei vechi s'au mirat, că nu sunt încă concediați și s'au plâns la căpitanul, care a descoperit crima sergentului. Sergentul a fost imediat arestat. Cei 12 au fost chemați din nou la Budapesta și arestați. Contra sergentului mișel și contra celor 12 rezerviști s'a pornit procedură criminală.

Furtună mare s'a descărcat în 16 August, asupra comunelor din Valea-Bîrgăului. A nimicit toate poamele, a scos până și pomi din rădăcină, a descoperit multe case, a dat jos clăile de bucate și cucuruzele le-a culcat l'a pământ. Toate aceste pagube s'au săvîrșit într'un timp foarte scurt. Cu mare durere am primit această tristă știre, căci știm că nu grofilor sau marilor proprietari le-a cauzat paguba asta și tot numai bieților oameni săraci.

S'a înecat bietul muncitor român *Iacob Luca*, care lucra în băile de fier din Anina. Nu de mult s'a băgat servitor la un hotel, iar nevastă-s'a servitoare la un avocat. Dumineca trecută *Iacob Luca* s'a dus să se scalde la o moară cu mai mulți prietini, neștiind înota s'a înecat. Îl deplânge soția și 2 surori.

Soartea lucrătorilor. După-cum aflăm din foii arădane la stația din *Gura Honț* s'a întemplat o nenorocire mare Luni după amiază. Un muncitor, *Carol Gröschner*, a

ajuns între două vagoane, cari l'au lovit așa de tare, încât a fost dus în spitalul din Boroșineu, unde peste scurtă vreme a murit. Asta-i soarta muncitorului. Muncitorii pentru plată mică trebuie să îndeplinească lucrurile cele mai grele. Iar funcționarii, cari au plățile cele mari, stau cu mâinile în sân și împărțesc porunci. Ei nici-odată nu-și duc viața în primejdie.

Foc cu moarte de om. Am anunțat deja în numărul trecut, că în Pesta un foc mare a mistuit bazarul cel mai mare din țară: „Párizsi Nagy Áruház“. În bolta asta se vindeau tot felul de lucruri, de cari are omul lipsă: îmbrăcăminte, unelte de casă, jucării, ceasuri etc., toate acestea să aflau de vânzare în bolta asta mare. Bolta era situată într-o casă cu patru etaje și cuprindea casa până la etagiul al doilea. În etagiul al 3-lea și al 4-lea locuiau oameni. Era de știut, că viața acestora nu-i în siguranță, căci oare cine n'a văzut, că bolta asta ușor poate prinde foc și atunci nu-i suflet, care să poată scăpa. Dar autoritățile totuși au tăcut, căci acele numai față de oamenii săraci is brutali, păcatele celor bogăți ei nu le ved. Astfel întâmplându-se, că bolta din jos a prins foc, s'a întâmplat o nenorocire foarte mare. De scânteia cea dintâiu era în flacăra bolta întreagă și numai aceea au putut scăpa, cari erau chiar la ușe. Ceilalți a fost arși de focul mistuitor. Mai rău au pățit aceea, cari erau pe etagiul 3 și 4. Când au observat focul era deja prea târziu, căci poarta era o flacăra și prin aceea nu puteau eși. Au fugit dară toți pe etagiul al 4-lea și au strigat după ajutor. Jos erau vre-o 50 mii de oameni, dar erau neputincioși. Cine să ajungă o înălțime așa mare? Ceii mai cu curaj au sărit jos în niște pânze, ce țineau pompierii. Dar n'au avut noroc. Din 16, cari au sărit, 12 au murit, 3 sunt bolnavi de moarte și numai unul a scăpat teafăr. Mulți au fost arși de foc, căci într-o jumătate de oră palatul întreg a ars. Peste 30 de oameni și-au aflat moartea în focul acesta? Și oare pentru-ce au trebuit să ardă în foc acești oameni nevinovați? Numai pentru-că autoritățile n'au vrut să vadă hoțiile milionarului, proprietarului boltei. Dacă un om să uită strîmb, îl pune la închisoare, dacă un capitalist duce în primejdie de moarte 30 de oameni nevinovați, atunci autoritățile își șterg gura și o sfeclesc. Asta-i egalitatea din lumea de astăzi.

Asentările. După-ce în casa țării nu s'au votat recrutele pe anul acesta, n'au fost încă asentări. După cum aflăm, în anul acesta deja nici nu vor fi asentări, deci feciorii în anul acesta nu se vor duce în căsărmă. Feciorii, cari sunt în cătănie de 2 ani — așa se svonește — nu vor fi lăsați acasă, ci vor rămânea încă un an. De altcum — după-cum auzim — soldajii la nici un caz nu vor fi lăsați acasă în Octomvrie, ci numai în 31 Decemvrie a anului curent.

Student înecat. În Oradea-mare doi elevi de gimnasiu, sosiți acolo din Dobrișin spre a cerceta niște rudeni, au mers să se scalde în Criș. Ambii au fost duși de valuri la mijlocul râului, unde unul s'a înecat, car' pe celalalt l'a scos la mal o femeie, care știind inota și vîzându-l în primejdie li-a mers în ajutor.

Pod rupt. Podul peste Someș între comunele Józsefháza și Apaháza (în Sătmar) s'a rupt în momentul când treceau pe el câteva trăsuri. Șapte oameni și caii dela două trăsuri s'au înecat în valuri.

Vifor mare. Insula Jamaica (din grupul Antilelor) pe la sfîrșitul săptămîinii trecute a fost bîntuită de un mare orcan, pe urma căruia șaptezeci oameni și-au pierdut viața, iar, șase sute s'au nenorocit prin răniri și contuziuni. Paguba cauzată de orcan se urcă la zece milioane de coroane.

„Libertate, egalitate, frățietate“.

Când se pornește o foaie nouă e datina, ca în locul prim să se dea un program. Noi nu o facem asta. Pentru-că foaia noastră nu este nouă.

„Adevărul“, este continuarea foaiei „Votul Poporului“ care a apărut pîn' acuma în Timișoara.

„Votul Poporului“ a fost o foaie socialdemocrată și de aceea am adus-o în Budapesta, ca aici în mijlocul țării să se audă mai tare glasul sunător a foaiei noastre.

Am schimbat și numele foaiei noastre. Din „Votul Poporului“ am făcut

„ADEVÉRUL“,

voind să arătăm și prin asta, că foaia noastră va fi scrisă într'un spirit nou.

„ADEVÉRUL“

este o foaie socialdemocrată, care fără teamă totdeauna va scrie adevărul și va pretinde adevăr.

„ADEVÉRUL“

va curăți societatea noastră stricată, arătând păcatele păcătoșilor și spunînd adevărul în fața fariseilor și mincinoșilor.

„ADEVÉRUL“

va fi un cuțit ascuțit, cu care vom tăia părțile putrede a lumii stricate.

„ADEVÉRUL“

cu glas sunător va striga după adevăr și dreptate și va arăta căile ascunse, pe cari înaintează cei mai mulți conducători ai poporului român, cari nu voesc binele poporului, ci îi voesc numai sîngele și banii.

„ADEVÉRUL“

va lupta în contra apăsătorilor și va lupta numai pentru binele și înaintarea poporului apăsător român.

„ADEVÉRUL“

luptă în interesul oamenilor cinstiți și muncitorii strigînd:

— Numai acela să mînce, cine lucră!
Cine nu lucră acela piară.

„ADEVÉRUL“

luptă pentru

LIBERTATE
EGALITATE
și
FRĂȚIETATE.

Pentru-că

„ADEVÉRUL“

este o foaie socialdemocrată. Și în vorba asta este un program întreg.

Și știm, că poporul român, care de sute de ani geme sub jugul greu a apăsătorilor s'ei va primi „Adevărul“ cu brațele deschise. Noi ne dăm cuvîntul, că totdeauna vom

scrie numai aceea, despre ce știm, că este drept și adevărat. Și cu patimă vom scrie, când vom afla, că poporul nostru a fost tras sau vătămăat.

Și nu vom odihni nici o clipă, pînă-ce avem de a pretinde ceva de la mai marii țării pe seama poporului român apăsător.

Ar fi mult de scris despre programul „Adevărului“.

Dar când zicem, că „Adevărul“ este o foaie socialdemocrată și luptă pentru cererile partidei socialdemocrate, atunci am zis tot.

Adunăm poporul român din țara întreagă sub steagul roșu al „Adevărului“ în numele socialdemocrației, ca să luptăm pentru „libertate, egalitate și frățietate“.

În cine mai este un pic de cinste și simț bun se va alătura de ceata noastră.

Fiecare român de bine să aboneze „Adevărul“. Foaia asta se nu lipsească de pe masa nici unui român de bine.

„Adevărul“ costă

pe 1 an	3	coroane	20	fileri
” 1/2 ”	1	”	60	”
” 1/4 ”	—	”	80	”
” 1 lună	—	”	30	”

Abonamentul să se trimează înainte cel puțin pe 1/4 an.

Banii sunt de a se trimite pe adresa:

„Adevărul“, Budapesta,
VIII., József-körút 18 sz.

Răspândiți „Adevărul“!

Partida socialdemocrată din Ungaria.

Cărțile noastre.

Următoarele cărți românești de propagandă se află de vânzare în librăria Népszava,

József-körút 18:

	Cor. Fil.
Ce vor socialiștii români	—24
Carte de cetire Socialistă	—20
Primejdia Națională	—10
Ce este și ce vrea Socialismul	—10
1 Mai Cîntece	—20
Scrisori colectiviste de Vandervelde	—20
Determinismul de Dr. Zosin	—20
Medicina Socială	—48
Trudiții, icoane din norod (nuvele)	—95
Către Fete de Ana M. Mozona	—20
Manifestul Comunist de Marx și Engels	—95
Rusia Revoluționară de Nikitina	—48
Socialismul utopic și științific	—48
Propoganda în Miscarea Socială	—48
Ciuna Religioasă	—20
Vremuri noi de Kropotkin	—48
Noua epistolă către muncitori și țărani	—28
Despre Antisemitism	—20
Școala liberă, de Zosin	—20
Antisemitism și Zionism	—20
Să fie Lumină	—10
Statul viitor de Rebel	—10
Studii asupra Socialismului în România	—30
Socialismul și intelectualii de Paul Lafargue	—25

Editor: Partida socialdemocrată din Ungaria.
Redactor responsabil: Aurel Cristea.